

**Stadslab – визнаний
науковий центр і
лабораторія урбаністичного
дизайну сучасних
європейських міст, де
можна в реальному часі
скористатися програмами
післядипломної освіти та
докторантури**

Stadslab European Urban Design Laboratory is the postgraduate program of Fontys Academy of Architecture and Urbanism, Tilburg, Netherlands

Дизайн інтеркультурного парку Stadslab Майстер-клас у Мелітополі 2010 р.

Майстер-клас
Мелітополь 2010 р.
Дизайн інтеркультурного парку

Дизайн інтеркультурного парку

Stadslab

Майстер-клас у Мелітополі 2010 р.

Переднє слово

Марк Глаудеманс, директор Європейської лабораторії міського дизайну Stadslab, професор Університету прикладних наук Фонтіс у м. Тілбург (Нідерланди)

Розробка дизайну інтеркультурного парку для Мелітополя

Парки є одними з найважливіших і найприємніших громадських місць у містах. Вони виконують різні функції – від постачання міста прохолодою і свіжим повітрям до забезпечення простору для різноманітних зустрічей. Важко знайти краще місце погожої днини для відпочинку, зустрічі з друзями, ігор, побачень чи роздумів. Насамперед, хороші парки не створюють обмежень з огляду на стать, вік чи національність, вони об'єднують людей. Саме тому було дуже приємно, коли українське місто Мелітополь попросило лабораторію Stadslab допомогти розробити нові ідеї для реконструкції їхнього центрального парку. Парк Горького, заснований 1937 року, був чудово спроектований і користувався попитом у мешканців міста. На жаль, сьогодні йому бракує догляду і розмаїття просторових зон. Оскільки і керівництво міста, і мешканці справедливо вважають парк однією з прихованих переваг міста, умови для поліпшення виглядають перспективно.

Сучасний парковий дизайн у світі сповнений багатьох нових досягнень. І хоч публічні міські парки – це відносно нове явище, є класичні шедеври 18 і 19 століть, що й досі виконують функції головних громадських місць, так наче вони щойно були відкриті для публіки. З-поміж відомих взірців таких парків можна назвати Гайд-парк (Лондон), Буа де Болонь (Париж), Ель Ретиро (Мадрид) та Сентрал-парк (Нью-Йорк). На відміну від цих класичних парків, інновації в парковому дизайні повоєнного періоду були відходом від панівного англійського ландшафтного стилю. Дизайн паризького Парку де ла Вільєт Бернара Чумі поклав початок ренесансу сучасного паркового дизайну. Небагато з цих нових відкриттів досягли Центральної та Східної Європи. З іншого боку, тут можуть пишатися великою кількістю чарівних класичних садів і вражаючим числом парків. В менших містах, таких як Мелітополь, центральні парки відіграють важливу роль у щоденному житті багатьох мешканців. Саме цей аспект поряд із дуже особливим прагненням зробив

Мелітополь цікавим об'єктом для проведення одного з майстер-класів нашої лабораторії (Stadslab). Мелітополь є українським містом-учасником програми Ради Європи «Інтеркультурні міста». Те, що населення Мелітополя складають близько ста національностей, є джерелом гордості міської влади. І рушійною силою перетворення парку ім. Горького в інтеркультурний парк. Оскільки концепція інтеркультурного парку нова і напевно не має аналогів у світі, групи мешканців взяли участь в інтерактивних семінарах, щоб сформулювати ідеї парку. Мелітопольці турбуються про свій парк і хочуть, щоб він був центром їхнього міста.

Для нас була цікавою ситуація: амбіційна міська влада, місто-учасник європейської інтеркультурної мережі та справді виняткове завдання трансформації популярного міського парку. Спільно з Філом Вудом, міжнародним експертом з інтеркультурних міст, Беатрис Рамо та Яном Маасом, керівниками команди дизайнерів, ми розробили програму тижневої програми майстер-класу. Одинадцять архітекторів, міських планувальників і паркових дизайнерів узяли участь у програмі. Разом ми представляли сім країн, а отже, мали широку культурну основу і знання. Протягом тижня команда детально вивчила парк, місто і отримала уявлення про місцеву культуру. Коли ми розробляли концепцію дизайну, то розуміли, що наша пропозиція має бути такою, яка б дозволяла реалізувати її крок за кроком, спираючись на місцеві можливості. Для нас було б легше розробити вишуканий дизайн у сучасному стилі, не беручи до уваги скромний місцевий бюджет та досвід. Але важливо було запропонувати рішення, що якнайкраще відповідало б місцевим потребам. На мою думку, ми значною мірою впоралися з цим завданням, незважаючи на обмежений час для цього. В двох словах, запропонована нами стратегія полягає в трансформуванні зеленої зони та інфраструктури (доріжок) парку, посилюючи в такий спосіб існуючі, але приховані якості. Більшість із передбачених змін не потребують значних коштів або можуть бути здійснені за підтримки місцевих підприємств і компаній.

Окрім того, наша команда присвятила значні зусилля і час розробці стратегії брендингу Мелітополя. Тисячі туристів із Росії та України проїздять улітку повз Мелітополь (так було) по дорозі до кримського узбережжя. Оновлений парк міг би стати ідеальним місцем для кількохгодинного перепочинку, перш ніж продовжити подорож. Діти могли б тут погратися, а дорослі тим часом відкрити для себе багатство місцевих овочів і фруктів. Місто відоме своїми черешнями і медом, тож ми включили черешневі дерева і вулики до парку! Найважливіше те, що парк є серцем міста, і так само буде відкритим для різних мешканців, щоб зустрічатися, відпочивати, грати, займатися спортом і розважатися тут. Інтеркультурний вимір парку пояснюється тим, що міжкультурність давно в серцях і головах людей. Сподіватися на те, що архітектура в силі змінити переконання чи суспільну поведінку, було б наївним. Але якщо існують головні передумови, то паркова архітектура може посилити моделі поведінки й створити надивовижу наповнене середовище для співіснування і життя разом у місті.

Майже через рік після майстер-класу (квітень 2010 року) та трагічної загибелі в автокатастрофі колишнього міського голови Дмитра Сичова місто починає втілювати ідеї, запропоновані міжнародною командою. Завдяки правильній брендинговій стратегії й першим крокам із трансформації парку вже в сезоні 2011 року можуть з'явитися перші туристи, які не просто проминуть місто, але завітають до нього і будуть вражені чудовим «золотим парком».

2

Мелітопольська мрія

Сергій Вальтер, Мелітопольський міський голова

Хто хоч раз завітав до Мелітополя, відзначив його особливість – таку звичну для нас і незвичну для гостей – скрізь, чи то в міській раді, чи в палаці культури, чи в кав'ярні, на вулиці, на ринку, можна завжди побачити людей різних національностей, що не просто випадково опинилися в одному місці, а зайняті щоденними справами і клопотами – управлінням, культурною діяльністю, відпочинком тощо. Тобто, весь публічний простір міста традиційно відкритий і доступний для всіх його мешканців. Невипадково, що втілити ідею інтеркультурності ми вирішили саме у формі публічного простору, реконструювавши парк культури і відпочинку ім. Горького, розташований у самому центрі міста, щоб перетворити його в інтеркультурний парк.

Міський парк – традиційно улюблене місце мешканців Мелітополя, відкрите і доступне для кожного. Саме тут ми б хотіли представити все культурне розмаїття нашого міста, населення якого складають представники європейського континенту, Азії, Африки, Америки. Мелітополь – це історичне перехрестя різних культур і цивілізацій. Поряд із містом розташована одна з унікальних пам'яток людства – Кам'яна Могила, що є свідченням не зіткнення чи черговості культур, які з'являлися тут, а їх творчої енергії. Піктографи і малюнки, залишені в кам'яних гротах посеред степу, розповідають історію взаємодії народів і культур.

Моя особиста мрія і мрія мешканців міста Мелітополь, зробити наш парк енергетичним і притягальним центром взаємодії і діалогу різних культур. У нашому відродженому парку буде достатньо місця для всіх, щоб представити свою культуру, народ чи місто у будь-якій формі – скульптурним чи мистецьким твором, інформацією чи символікою, рослиною, традицією, кухнею, розвагою... Будь-який внесок стане складовою нашого парку. Місто відкрите для різних форм співробітництва і партнерства – чим більшим буде їхнє розмаїття, чим більше буде творчих ідей, тим цікавішим стане інтеркультурний парк – публічне місце нового часу. Розроблена концепція розвитку

парку – це наче рамки та ескіз майбутньої картини. Наповнити її фарбами можна тільки спільно. Запрошуємо всіх до співпраці. Pozнайомитися з нашими пропозиціями та висунути свої ідеї можна на офіційному веб-порталі міста (www.mlt.gov.ua) і спеціальному сайті інтеркультурної програми (www.intermisto.in.ua).

Який парк ви хочете?

Філ Вуд

3 Крок у майбутнє

Філ Вуд, головний консультант програми Ради Європи «Інтеркультурні міста»

Сучасному місту потрібно багато властивостей, але канадське Торонто – одне з небагатьох у світі, що має власного поета-лауреата (цією посадою відзначають місцевого поета за видатні досягнення і розкриття проблем, які хвилюють місцевих жителів, поет-лауреат виступає своєрідним послом літератури міста). На мою думку, кожне місто повинне мати такого, оскільки, я вважаю, що саме поет може сказати про місто і його мешканців щось таке, що факти та статистика передати не в змозі.

Поет-лауреат із Торонто П’єр Джорджіо ді Чіко так зворушливо написав про те, яким має бути життя в сучасному місті:

«Коли нам, людям різних національностей, судилося жити разом у добу переселення, мусимо поділяти спільну етику. Вона не може бути релігійною, політичною, соціокультурною чи ідеологічною. У сучасному розмаїтому світі така спільність розкривається тільки у креативності й спільному захопленні. Креативність означає спосіб мислення, буття, взаємодії, довіри, завдяки якому мешканці сприймають щоденну діяльність як пригоду, винагороду, взаємність і чарівність».

Гадаю, ці слова якнайкраще передають мої враження від Мелітополя. Доля не завжди була прихильною до цієї землі, та, попри все, місцеві жителі так само сповнені творчості й спільного захоплення одне одним. Вочевидь, можна мати всі багатства світу, але за браком цих двох речей (як це відбувається в багатьох містах) почуватися насправді бідними.

Я з величезним задоволенням погодився написати кілька вступних слів до презентації ще одного великого творчого починання Мелітополя - перетворення парку Горького в інтеркультурний центр міста. Зрештою, хіба можна знайти щось краще для пригоди, винагороди, взаємності та краси, ніж парк?

Історія парку Горького схожа на історію міських парків і в Європі, і у світі. Багато людей зберігають світлі спогади про це місце, що пов’язане з їхніми дитячими іграми, родинними зустрічами, міськими святами, але пізніше, наче старий друг, що опинився у скруті, воно почало виглядати дещо занедбаним і виснаженим. Телебачення та інші розваги, а також неймовірна швидкість життя забрали людей із парків, можливо, в пошуках вишуканішого дозвілля. А величезні кошти, необхідні на утримання великих старих парків минулого, схоже, готові платити небагато міст. Утім, можливо, зараз ми починаємо усвідомлювати, що це фальшива економія. Розумні міста завдаються питанням, скільки коштуватиме місту не мати чудового парку? Як можна підрахувати вартість святкового настрою? Скільки коштує відсутність місць, де люди можуть сховатися від стресів буденного життя, відновити свої душевні сили та енергію, зміцнити старі дружні зв’язки та завести нові знайомства з представниками різних вікових, національних та культурних груп? Власне, яка ціна творення і відновлення сил?

Хоч би якою була ціна, відчуваєш це, коли цього бракує. Парк, що занепадає, певною мірою відбиває занепад колективного духу і громадської гордості, і тепер міста розуміють, що відновлення парку того варте. В цьому Мелітополь не є винятком. Моє рідне місто у Великій Британії відновлює парк, де я грався хлопчиком, залицявся до майбутньої дружини та гуляв зі своєю дочкою. Але Мелітополь, я вважаю, зробив додатковий крок, поставивши питання, як їхній парк може виразити цінності мешканців і їхні прагнення на майбутнє. Мелітополь, місто, побудоване на толерантності та співпраці, мріє про парк інтеркультурності, і, повірте, мені, в цьому світі, де голоси нетерпимості лунають найгучніше, таке прагнення варте захоплення і пошани.

Мелітопольське керівництво вчинило розумно і сміливо, запросивши провідних європейських фахівців поділитися ідеями та досвідом в обговоренні, яким має бути їхній парк. Це буде непросто – дизайнери

можуть спроектувати інтеркультурний парк, будівельники – побудувати, а доглядачі – робити все, що в їхніх силах, щоб це місце служило всім мешканцям, незалежно від походження, було гостинне для гостей з різних країн і піднесло назву Мелітополь на міжнародний рівень. Але, зрештою, головним фактором, що визначить, чи працюватиме інтеркультурний парк чи ні, будете саме ви, мешканці Мелітополя – завдяки вашій креативності та спільному захопленню. Я впевнений, що ви впораєтесь із цим завданням.

Насамкінець, у своєму слові я б хотів ушанувати пам'ять міського голови Дмитра Сичова, який невтомно працював заради свого міста, щоб інтеркультурний парк і багато інших речей стали можливістю.

4

Культурні перетворювачі

Олександр Буценко, директор Центру розвитку «Демократія через культуру»

Мелітополь – місто, що схоже на багато інших міст в Україні і на теренах СНД: історично багатонаціональне, з успішним промисловим минулим і... численними проблемами нової доби. Водночас, на відміну від багатьох інших міст, Мелітополь має сталі традиції демократичного управління культурним розмаїттям і не випадково став першим містом в Україні, що прагне змінити стереотип багатокультурного міста на громаду нового типу, покладену в основу європейської моделі інтеркультуралізму.

Однією з основних ознак такої моделі є відкритість міста. В тій частині європейського континенту, де протягом десятиліть багато міст мали статус «закритих територій», прийняття і запровадження такої відкритості вже є важливим кроком. Але згадана модель передбачає значно більше. Це нова соціальна та культурна модель демократичного управління, яка спирається на універсальні цінності, що визначають сучасне демократичне суспільство як точку опори для успішного соціально-економічного розвитку громади в нових умовах. Саме тому успіх Мелітополя має важливе значення як для розробки і поширення нової політичної культури місцевого розвитку, так і доведення, що такий підхід може стати ефективним не тільки для сучасних міст Європи, а й для міст України, СНД, країн Азії.

На нашу думку, відмінність української моделі інтеркультурного міста, полягає в тому, що головна запорака успішності європейської моделі добробуту громади має в Україні міцний ґрунт історичної багатокультурності, але потребує розвитку нових форм суспільної злагоди, здатної забезпечити загальний добробут усіх мешканців громади на основі реалізації спільних цілей демократичними засобами. В Мелітополі нам вдалося сформувати спільно з адміністрацією міста розуміння необхідності підтримувати не тільки здатність людей співіснувати разом, поважаючи гідність і несхожість представників різних груп, а й заохочувати їх брати активну участь у спільному соціальному, культурному, економічному і політичному житті. На думку більшості мешканців міста, головні зміни, що відбулися останнім часом у Мелітополі, полягають у якісній переоцінці самих себе, історії розвитку міста, особливих взаємин між окремими національно-культурними громадами, ментального образу міста. Це нове бачення лягло в основу довготривалої

муніципальної програми «Мелітополь – європейське інтеркультурне місто», яку схвалила міська рада. Одним із головних компонентів цієї програми є проект зі створення інтеркультурного парку. Реалізація цього флагманського проекту може стати реальним прикладом для інших сучасних міст України, Європи і світу, демонструючи, як нова, відкрита політика здатна змінити якість життя, роблячи всіх мешканців міста співниками в цих зусиллях – культурними (або інтеркультурними) перетворювачами.

Варто сказати, що спільне бачення відновленого парку як майданчика для міжкультурного діалогу була сформована в результаті групових дискусій, публічних обговорень, семінарів, тематичних зустрічей, лекцій, інформаційної кампанії в ЗМІ, командної роботи з генерування ідей в рамках ділової гри «Майбутнє місто» за допомогою Британської Ради в Україні й, нарешті, проведення міжнародного майстер-класу паркового простору, організованого Європейською лабораторією міського дизайну (Stadslab), під час якого молоді дизайнери та архітектори з різних країн, відштовхуючись від колективного бачення міської громади та існуючих технічних, ресурсних, природних реалій, розробили пропоновану концепцію реконструкції парку. Так, це був тривалий процес, оскільки Мелітополь, як і інші пілотні міста європейської програми, вперше запроваджував і випробовував інтеркультурний підхід до формування політичних рішень. Власне, отримано перший позитивний результат – не просто професійний концепт-дизайн парку, а змінено підходи до стратегічного планування, коли реалізуються культурні та соціально-економічні можливості і прагнення мешканців місцевої громади. Дуже важлива при цьому активна роль міської влади, яка ініціювала цей процес завдяки зусиллям колишнього міського голови Дмитра Сичова й надала нового імпульсу завдяки теперішньому міському голові Сергію Вальтеру.

Зрозуміло, що втілення концептуальної ідеї також вимагатиме часу і об'єднання спільних зусиль не тільки мешканців міста, а й усіх друзів і партнерів, які прагнуть здійснити культурні – інтеркультурні – перетворення в сучасному місті. Це буде непростий, але не менш цікавий етап, протягом якого, сподіваємося, команда культурних перетворювачів розшириться далеко за межі Мелітополя.

5

Мелітополь

Беатрис Рамо, керівник компанії STAR (стратегія+архітектура)

Вступ

Мелітополь – місто на південному сході України, біля Азовського моря, з населенням близько 158 тис. осіб. У 1784 році князь Потьомкін заснував тут поселення, що розвивалося до 1842 року, коли ця «слобода» була визнана містом і отримала назву Мелітополь за назвою портового міста Меліта (з грецької Μέλι (meli) - “мед”). Наприкінці 19 ст. Медове місто перетворилося в центр торгівлі й купецтва¹. У жовтні 1941 року місто було окуповане німецькими нацистами. Після розпаду Радянського Союзу в 1991 році Мелітополь, так само як і більшість інших міст України, пережив глибокий спад при переході до ринкової економіки. Згодом, після 8-10 років відносного піднесення, почалася світова фінансово-економічна криза.

Мелітополь – пілотне місто програми Ради Європи та ЄС «Інтеркультурні міста». Місто пишається тим, що в ньому проживають майже 100 різних національностей та етносів, більшість із яких представляють національні меншини. Місто пишається своїм культурним розмаїттям і надає всім однакові політичні, економічні, соціальні, духовні й культурні права.

Спеціальний майстер клас лабораторії Stadslab, що відбувся в Мелітополі в 2010 році, мав на меті допомогти відродженню міста шляхом перепланування місцевого парку ім. Горького.

Парк Горького

Рішення міста докласти зусиль до перетворення місцевого парку Горького з метою покращити життя міста і привабити відвідувачів – дуже гарне. У той час, коли всі міста – і великі, і малі – змагаються за якнайсамобутніший та екстравагантний витвір архітектури, щоб здобути свої 15 хвилин світової слави, Мелітополь прагне почати свій шлях до національного і міжнародного відкриття не завдяки якійсь споруді-символу, а завдяки публічному простору – парку Горького. Таке розумне рішення ставить за мету не лише сприяти визнанню міста, а й поліпшити життя його багатонаціональної громади.

Перший образ Мелітополя, який я отримала, була аеропанорама через систему Google Earth. Щось у структурі міста вирізнялося з оточення. Це була пляма у формі серця в центрі міста. І цим впізнаваним елементом був парк Горького. Потрапивши до Мелітополя, я переконалася, що парк не лише фізичний центр міста, а також суспільний і громадський простір.

А проте, парк Горького перебуває у відчутному занепаді й потребує радикального оновлення. Парк породжує почуття громадської відповідальності у мешканців, котрі добровільно допомагають щоденно доглядати за парком і тримати його в чистоті. Парк належить усій громаді, він не залежить від політичних гасел, релігій, національностей, віку чи статі. В громадській природі парку є величезний потенціал, здатний зробити його знаменником для сотні різних культурних груп, які населяють місто. Мелітополь може стати моделлю сучасного культурного співіснування, а парк Горького – його осередком.

Для того, щоб утілити ці можливості в життя, ми дослідити місто в національному контексті. Мелітополь, хоч і відомий як Брама до Криму, але обійдений увагою туристів. Під час відпускнуго сезону повз місто проїздять щоденно близько 40 000 туристів, прямуючи до морського узбережжя, але мало хто з них робить зупинку, щоб відвідати місто. Ми переконані, що відновлення парку Горького зможе викликати достатній інтерес до міста, щоб змінити таке становище. Поряд із дизайном ми розробили брендингову стратегію, що підтримує проект парку і сприятиме початку цілкового перетворення міста.

Наш проект має на меті поєднати зусилля з існуючими планами міста, зокрема, програмою Ради Європи «Інтеркультурні міста», що вже сприяла підвищенню розуміння в Мелітополі його величезного потенціалу як інтеркультурного міста. Наш проект парку Горького сприятиме реалізації існуючих ідей, зокрема, проведення подій

національного значення, скажімо, запропонованого фестивалю національних культур, а також залученню необхідних інвестицій на реконструкцію парку.

Проект запалив нас від самого початку. Ми відчули величезний інтерес, щоб розвинути стратегію для Мелітополя в його нинішньому доглобалізованому і докапіталістичному статусі.

Багатокультурний чи інтеркультурний?

Хоч мелітопольці з гордістю розповідають про сто національностей, які проживають у місті, є небезпека певного несвідомого протиріччя. Мешканці міста, змальовуючи національності та етнічні групи, зосереджують увагу винятково на відмінностях, наголошуючи надміру на несхожості й опускаючи спільні цінності, що лежать в основі інтеркультурного суспільства.

У той час як багатокультурність спирається на просту презентацію культур, інтеркультурність прагне їхньої взаємодії.

Результатом такого наголосу на відмінностях є статичні та фольклорні презентації, далекі від того, чим мріє Мелітополь стати сьогодні. Інтеркультурність звужена до вихваляння яскравих особливостей різних національностей. А це ускладнює розвиток нової спільної сучасної культури, що є однією з найпривабливіших можливостей Мелітополя, коли місто могло б відіграти роль моделі.

Щоб уникнути ризику неправильного розуміння інтеркультурності як багатокультурності, ми запропонували такий парк, критерії для проектування, планування і використання якого спираються винятково на спільні елементи, що їх поділяють усі культури, які співіснують у місті. І спільні риси розкриваються в чудових простих ритуалах: святкуванні, коханні та спорті.

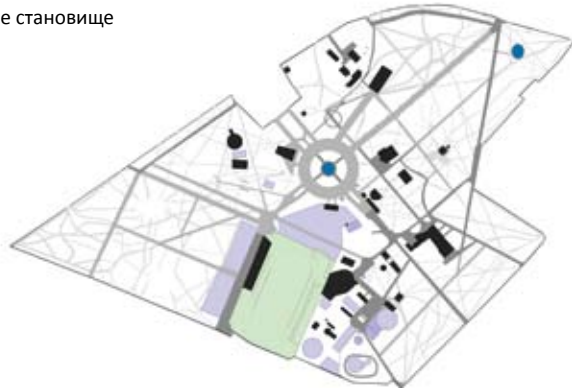
Однією з особливостей, що привернула нашу увагу в Мелітополі, була велика кількість крамниць весільного вбрання. Культура шлюбу дуже розвинута в громаді, серед представників різних генерацій, і весілля представників однієї чи різних культур є важливими подіями для мешканців.

Різні форми свят відіграють важливу роль у житті міста, під час яких, як правило, багато їдять і п'ють. Нас запрошували на різні святкування, де ми куштували страви різних культур. Спільні зібрання сприяли вивченню традиційних страв, породжуючи дивовижні нові смаки.

Спорт у Мелітополі, як і в усьому світі, є однією з найбільш популярних можливостей взаємодії між національностями, що можуть і не розмовляти однією мовою. На сьогодні в парку Горького є футбольний майданчик, бігові доріжки та цікавий гімнастичний майданчик просто неба.

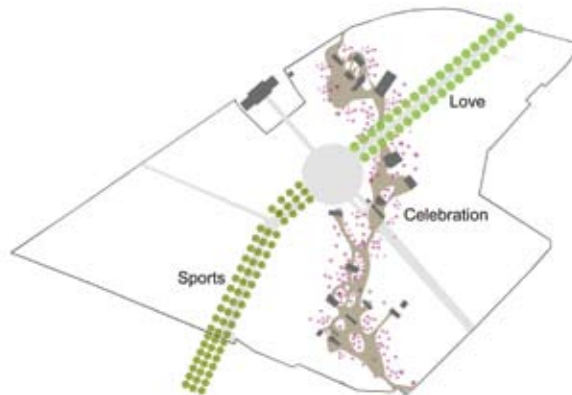
Існуюче становище

Зонування

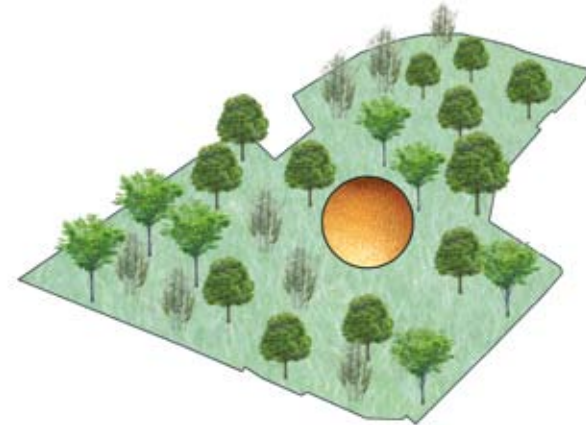
Інтеркультурність

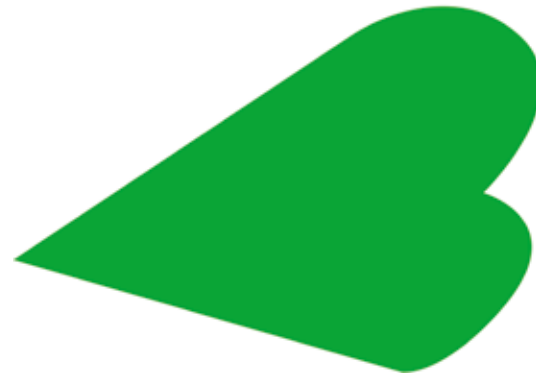
Змішання і репрезентація культур

Ліс і Золоте Коло

Парк

6

Мелітопольський проект

Беатрис Рамо, керівник компанії STAR (стратегія+архітектура)

Наш план для парку Горького переслідує подвійну мету: підтримати центральну роль парку в житті міста, посилюючи почуття гордості місцевої громади; поширити достатньо інформації, щоб привабити відвідувачів до міста і представити його на національному та міжнародному рівнях.

Якби ми розглядали ці дві мети просто як проектне завдання, то відкинули б найцікавіші можливості. Ми зосередили наші зусилля на обдумуванні стратегії, а не просто на створенні гладенького проекту. Складові програми – Святкування, Кохання і Спорт – є інструментами розвитку толерантності й створення такого собі утопічного суспільства, де сто різних культур взаємодіють і живуть разом.

Найбільші зміни, передбачені нашим втручанням, торкаються трьох галузей: перепланування центральної частини парку в Золоте Коло, перетворення існуючого східно-західного напрямку у Весільну та Спортивну доріжки й створення простору Святкувань у напрямку північ-південь.

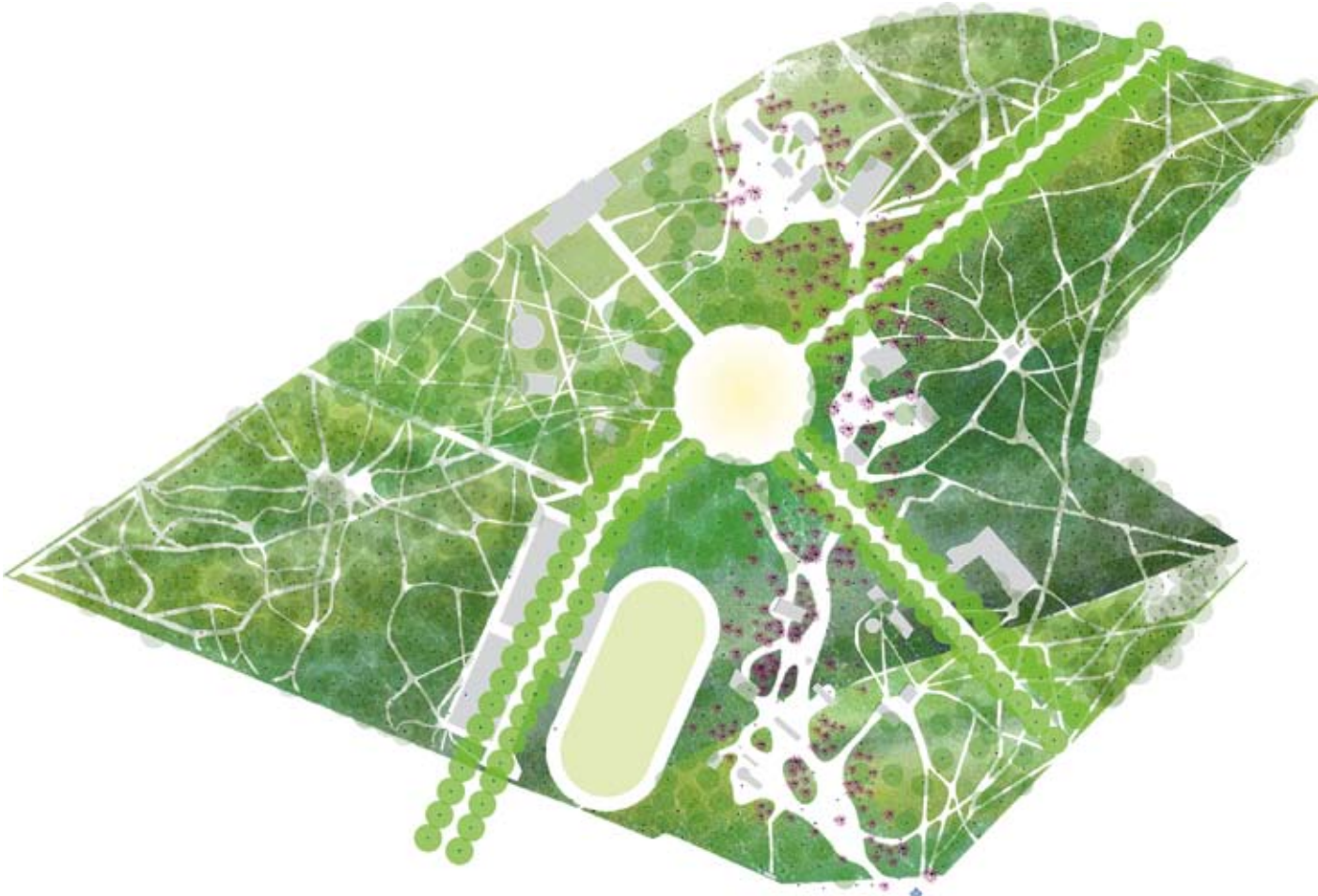
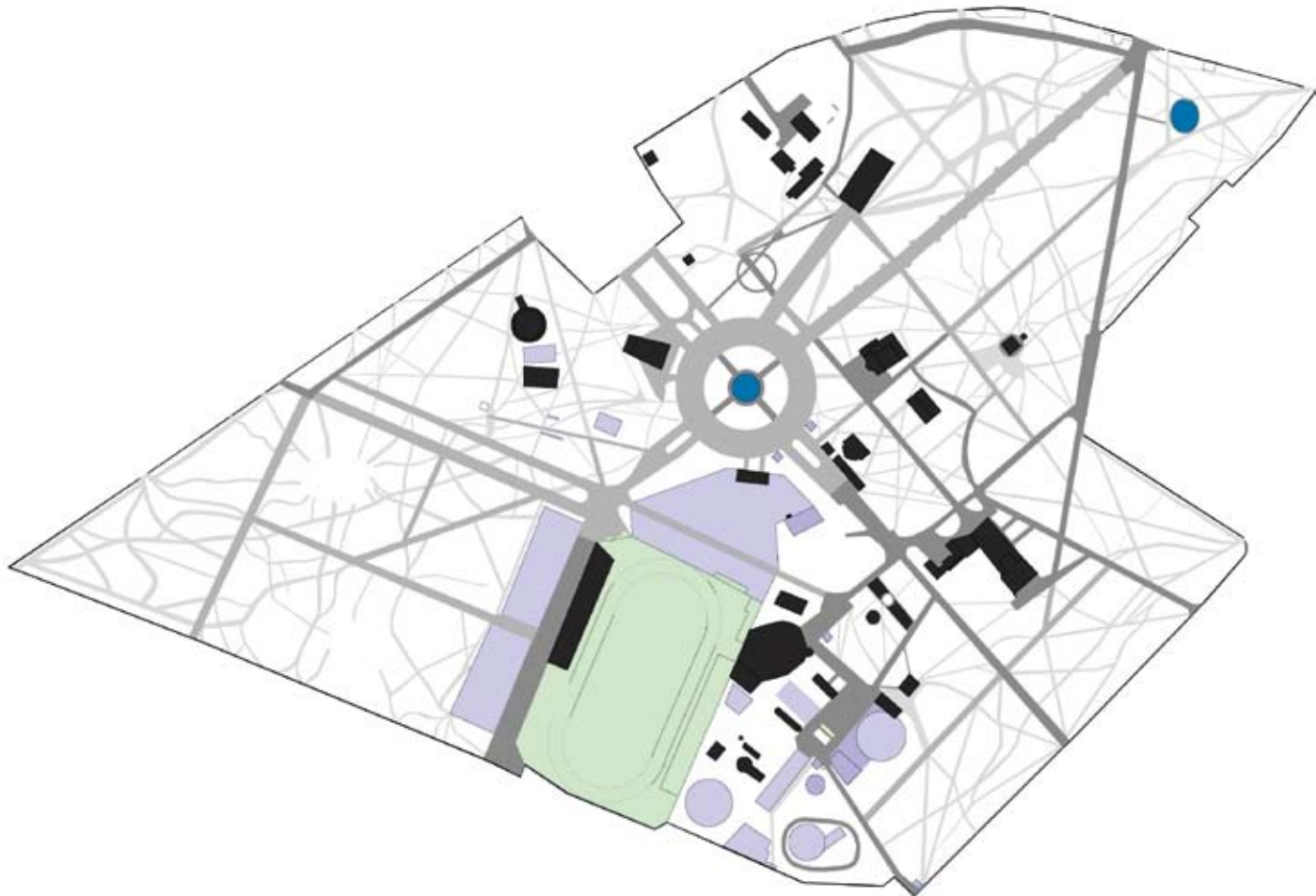
Ці напрямки запроваджують нову ієрархію і допомагають визначити нові ділянки парку навколо Золотого Кола: простір Святкувань, зона Споглядань, Таємничий ліс, Спортивна стежка і Весільна стежка. Це результат розвитку 5 ідей, які охоплюють 5 різних підходів.

Старі дерева зберігаються в парку, так само як і більшість випадкових будівель. Нам хочеться надати внутрішнього зв'язку парку, зберігаючи його дику природу і чарівну хаотичність.

Розташування парку

Ліс Ричарда Лонґа

Площа в Сієні (Італія)

Пантеон (Рим)

Лукка (Італія)

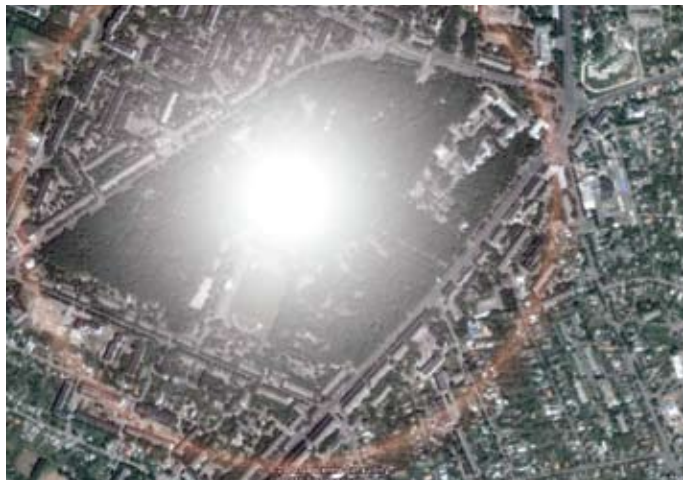

Мистецький проект

Храм Христа Спасителя (Москва)

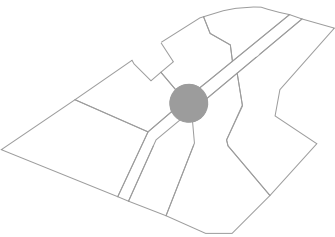
Парк ім. Горького в Google Earth

Дизайн інтеркультурного парку

Золоте Коло:

Золоте Коло замислене як місце презентацій та взаємодії культур. Воно уявляється «галявиною в лісі». Коло є найдемократичнішою формою. Тут немає переваги в якийсь бік, а всі охоплені рівною мірою. Коло займає існуючий центр парку і передбачає лише кілька незначних модифікацій існуючого планування, що стосуються розташування центрального фонтану і острівця дерев.

Ми прибираємо ці елементи з центру, розташовуємо дерева по периметру, щоб збільшити відчуття замкненості кола, а фонтан розміщуємо скраю. Огорожу з фонтану ми знімаємо, а самий фонтан вбудовуємо в бруківку, роблячи його веселим і доступним. У центрі Золотого Кола можна влаштовувати фестивалі та міські заходи: танці, ярмарки, концерти, літні кінопокази...

Велика, довга і блакитна лави, схожа на ті, що є в парку, оточує Коло. Це буде лавою громади, тисячі людей зможуть сісти на лаву разом. Покриття матиме теплий і яскраво жовто-брунатний колір. Ця вимощена ділянка різко контрастуватиме з рештою природою парку, і її сяйво приваблюватиме увагу користувачів Google Earth. На покритті Кола будуть викарбувані стрілки, що вказуватимуть на країни походження усіх минулих, сучасних і майбутніх національностей міста.

Довідка про матеріали:

Кольорові круглі форми

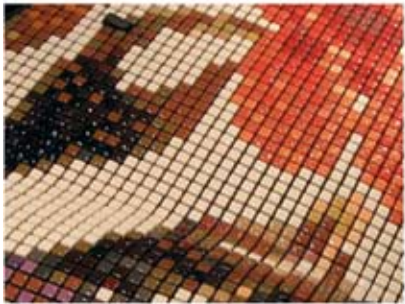
Камінь і галька

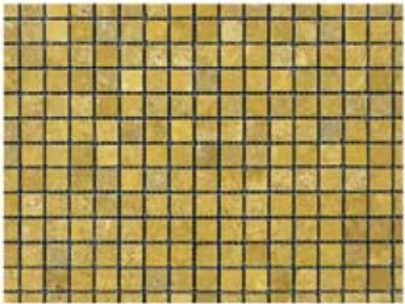
Мозаїчні плити

Тепер / згодом

Кахель і кераміка

Квадратні жовті камені

Металеві листи золотистого кольору

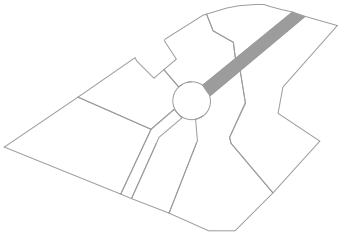

Тепер / згодом

Весільна доріжка

Шлюби дуже поширені в Мелітополі. На вулицях багато крамниць весільного вбрання. Для того, щоб матеріалізувати важливість, яку місто надає інституту шлюбу, ми визначили один напрямок як Весільну доріжку. Це буде природний прохід, утворений деревами, квітами та метеликами. Доріжка перетинає ділянки споглядань і святкувань і завершується в Золотому Колі.

Для того, щоб увиразнити подію, ми пропонуємо висадити рослини переважно білого кольору – в листі, квітах, стовбурах чи гілках, які приваблюють птахів і метеликів, як от: магнолія (*Magnolia stellata*), таволга (*Spiraea cantoniensis*) і шафран (*Crocus* spp).

Magnolia stellata

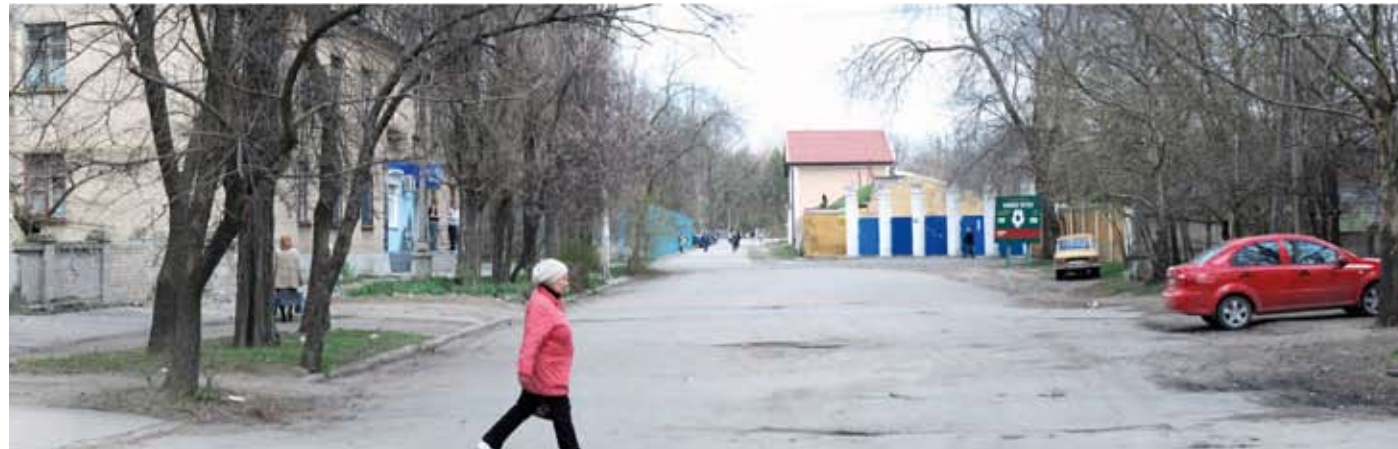
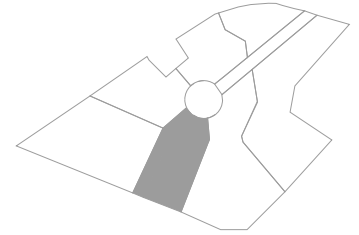

Spiraea cantoniensis

Спортивна доріжка

Тепер / згодом

Спортивна доріжка бере початок у західній частині парку і завершується в Золотому Колі. Вона проходить поряд із існуючим стадіоном і охоплює всі спортивні споруди парку. Доріжка допомагає визначити західний вхід, що наразі затулений окремими спорудами. Окрім того, це створює більш урбаністичну частину парку.

Рослинність у цій зоні має бути характерною. Дерева повинні мати стрункі вертикальні стовбури та бути висадженими прямими лініями, посилюючи напрямок доріжок. Ми пропонуємо посадити тополі чорні або осокорі (*Populus nigra italica*). Кущі мають бути стійкі й вічнозелені. Одна з пропозицій – лавр благородний (*Laurus nobilis*), що символізує спорт.

Populus nigra italica

Laurus nobilis

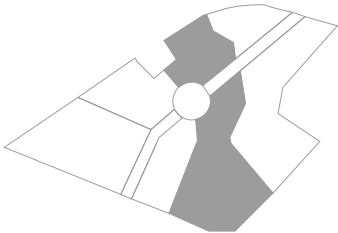

Тепер / згодом

IV

Простір Святкувань

Ділянка Святкувань розташована з півночі на південь у парку. Це нова, нетрадиційна зона, додана до існуючої структури парку. Вона виконує дві функції: з одного боку узгоджує хаотичні споруди в парку, більшість із яких розташовані саме в цій зоні, а з другого боку, забезпечує достатньо простору для приготування їжі, проведення свят, бенкетів, пікніків, тощо. Простір Святкувань може функціонувати протягом доби. Ми пропонуємо справжнє свято життя з приходом весни. Навколо цієї зони пропонуємо посадити місцеві фруктові дерева, що відрізняються чарівним цвітінням, як от черешні (*Prunus avium*), персики (*Prunus*

persica), абрикоси (*Prunus armeniaca*), яблуні (*Malus sylvestris domestica*).
Ресторанний дворик:
У межах простору Святкувань ми залишили зону для сільського господарства. Спільний сад і город будуть доглядати студенти та волонтери. Діти вчитимуться городництву. Кілька днів на місяць можна організовувати спільні барбекю і бенкети.

Prunus avium Prunus armeniaca Prunus persica Malus sylvestris domestica

Тепер / згодом

Stipa tenuissima

Pennisetum setaceum

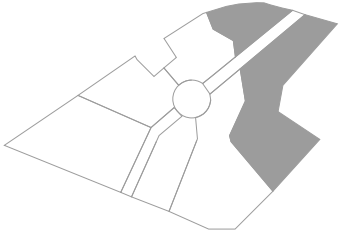

Hordeum jubatum

V

Зона Споглядання:

Ця ділянка розташована в східній частині парку. Це буде найспокійніше місце в парку, призначене для таких видів діяльності, як читання, прогулянки, відпочинок, релаксація, йога, споглядання і медитації.

Рослини тут будуть продовженням існуючих дерев. Ми пропонуємо вкрити територію довгою травою, що чудово виглядає і шелестить під вітром, як от ковила (*Stipa tenuissima*), мишій (*Pennisetum setaceum*) і ячмінь гривастий (*Hordeum jubatum*). Візуальні та звукові ефекти посилять ідею спокою.

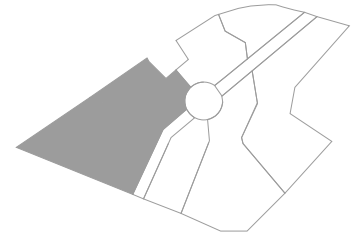

Тепер / згодом

VI

Таємничий ліс

Таємничий ліс є найбільш дикою ділянкою в парку. Треба досадити ще дерев, щоб зробити їх більш густими й бути певними, що в майбутньому дерева не загинуть усі одночасно, оскільки їх висаджували протягом тривалого часу. Доріжки слід зробити більш чіткими, але загальна атмосфера має залишитися незмінною – атмосферою дикого і чарівного лісу.

Наші доповнення в цій зоні будуть мінімальні. Діти змайструють маленькі шпаківні й повісять на дерева. Сподіваємося, що з роками ще більше птахів оселяться тут. Існуючі дерева будуть збережені й відновлені. Ліс має поєднувати листяні й хвойні дерева. Ми пропонуємо дуб червоний (*Quercus rubra*), сосну (*Pinus spp.*), дуб звичайний (*Quercus robur*) і ялинку європейську (*Picea abies*).

Quercus rubra

Pinus spp.

Quercus robur

Picea abies

VII

Ніч у парку

Протягом дня використовуватиметься весь парк, а ввечері діяльність зосереджуватиметься в зоні Святкувань, на Весільній доріжці й у Золотому Колі. Це дозволить ефективно використовувати освітлення і збільшить безпеку ввечері.

VIII

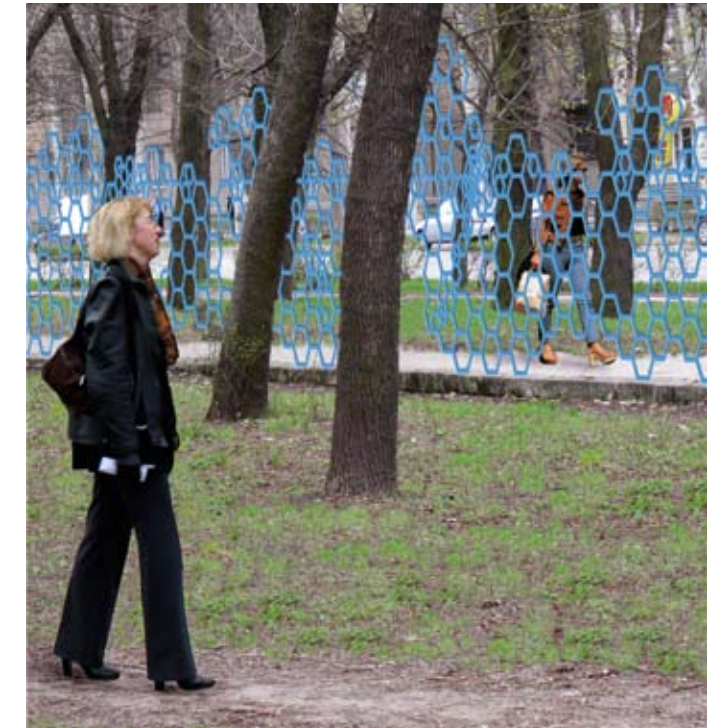
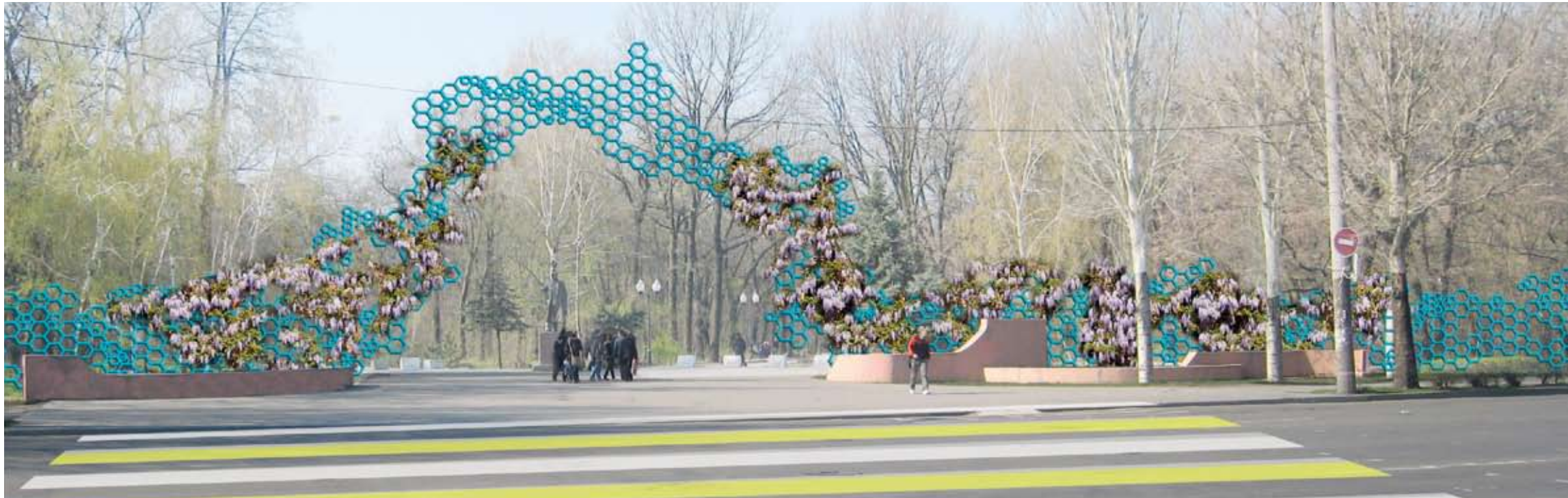
Головний вхід і огорожа

Тепер / згодом

Велика і кольорова «зебра»-перехід буде наче килим на дорозі перед входу до парку Горького. Необхідна огорожа буде прозора, неправильної форми, побудована з тисячі шестикутних стільників для меду, в яких можуть рости квіти, складаючи частину паркової рослинності.

Шестикутник у парку складатиме елемент орнаменту, трафарет якого буде запропоновано мешканцям для участі в оздобленні парку.

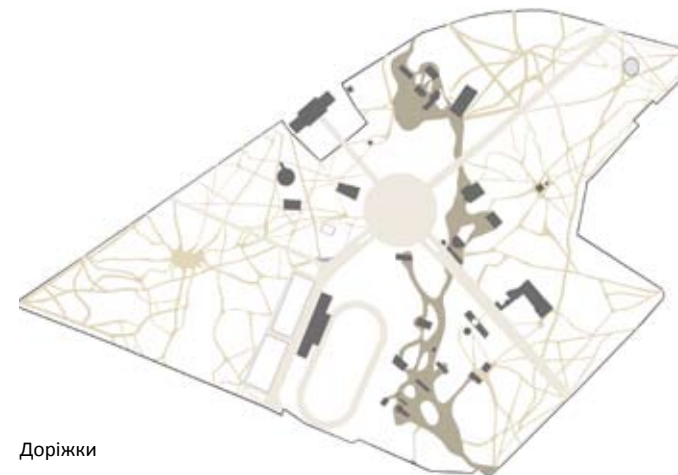
IX

Інші елементи

Дерева будуть висаджені паралельними рядами обабіч Весільної та Спортивної доріжок, щоб підкреслити їх напрямок. Дерева в Таємничому лісі та зоні Споглядань будуть висаджені неорганізовано, але в достатній кількості; фруктові дерева в просторі Святувань будуть вільно висаджені вздовж хвилястої доріжки, визначаючи простір.

Структура дерев

Доріжки

Будівлі

X

Брендинг

Поряд із дизайном парку необхідно розробити просту та ефективну стратегію брендингу для промоції парку Горького в Мелітополі й за межами міста й стати каталізатором цілковитої перебудови парку. Білборди, розміщені на залізничній станції та АЗС, можуть забезпечити, що ті 40 000 потенційних туристів, які щодня протягом відпускнуго сезону прямують повз місто до Криму, дізнаються про новий парк і, можливо, вирішать відвідати Мелітополь.

Ми пропонуємо простий і правдивий логотип, що пов'язується з парком. Новий символ Мелітополя, багатокольоровий прапор, що представляє суміш прапорів різних культур міста, може бути частиною промоційного образу. Ми пропонуємо друкувати цей прапор на звороті залізничних квитків як купон, яким можна скористатися в парку.

Футболки з логотипом парку Горького можуть отримувати мешканці міста, волонтери для роботи в парку, туристи.

MELITO-PARK

MELITO-PARK

Помічники в парку

Populus Canescens

Quercus spp.

XI

Під'їзд до парку

Пропонуємо зберегти та посилити лінію дерев уздовж головної дороги, що веде до парку.

У такий спосіб ми характеризуємо міські напрямки завдяки асоціації з певними видами дерев чи кущів. Наприклад: тополя сіріюча (*Populus canescens*) і дуб червоний (*Quercus spp.*).

Головна дорога сьогодні

Житлова вулиця сьогодні

Пропонована головна дорога

Пропонована житлова вулиця

7

Учасники і організатори

Команда дизайнерів		
Координатор	Марк Глаудеманс (Нідерланди)	
Керівники	Беатрис Рамо (Іспанія)	
	Ян Маас (Нідерланди)	
Учасники	Бйорн Андреасен (Норвегія)	
	Софія Кастело (Португалія)	
	Стів Ходорівський (Канада)	
	Ян Домс (Нідерланди)	
	Ірина Гаврилюк (Україна)	
	Кирило Комаров (Україна)	
	Олена Павлоська (Україна)	
	Франк де Фольдер (Нідерланди)	
Місцеві учасники	Олександр Мацюра (Україна)	
	Катерина Дядкова (Україна)	

Colofon

Європейська лабораторія міського дизайну Stadslab
Дизайн інтеркультурного парку, майстер-клас Stadslab, Мелітополь, 2010 р.

Автори: Марк Глаудеманс, Беатрис Рамо, Філ Вуд,
Олександр Буценко
Редактор: Марк Глаудеманс
Партнери: Центр розвитку «Демократія через культуру»
Фото: Ян Маас, Беатрис Рамо
Графічний дизайн: Ян де Кок (Нідерланди)
Переклад: Олександр Буценко
Сприяння публікації: Університет прикладних наук Фонтіс (Ейндховен,
Нідерланди),
Програма Ради Європи «Інтеркультурні міста»,
Центр розвитку «Демократія через культуру»,
Британська Рада в Україні

ISBN/EAN: 978-90-5284-627-9

Фото надруковані з дозволу авторів. У разі якихось зауважень просимо
звертатися за адресою:

Fontys Academy of Architecture and Urbanism

Bisschop Zwijzenstraat 5
P.O. Box 90907
500 GJ Tilburg
The Netherlands
Phone: +31 (0) 877 87 49 22
info@stadslab.eu
www.stadslab.eu

